УДК 339.13:616:615.244
А. В. ГЛУЩЕНКО, канд. фарм. наук, доцент, В. А. ГЕОРГІЯНЦ, д-р фарм. наук, проф., Ю. Г. ВАЛІГУРА, здобувач
Національний фармацевтичний університет, м. Харків

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ СУЧАСНИХ ГЕПАТОПРОТЕКТОРНИХ ПРЕПАРАТІВ

Ключові слова: гепатопротектори, аналіз ринку, гепатобіліарна система

Хвороби печінки і жовчогінних шляхів є широко розповсюдженою патологією, яка посідає важливе місце у структурі захворюваності та смертності населення. Згідно з даними ВООЗ, за останні 20 років у всьому світі спостерігається тенденція до збільшення кількості хвороб гепатобіліарної системи. Тільки у країнах СНД кожного року реєструють від 500 тис. до 1 млн. пацієнтів, що страждають на печінкову патологію. Причому, відзначають зростання частоти захворювань гепатобіліарної системи у молодому віці, у жінок у 4–7 разів частіше, ніж у чоловіків . За даними експертів ВООЗ кожна 5 жінка та кожний 10 чоловік в Європі страждають патологією печінки та жовчовивідних шляхів [1–3]. Це зумовлено, насамперед, розповсюдженням вірусних гепатитів, алкогольними інтоксикаціями, безконтрольним та необґрунтованим прийомом ліків, забрудненням навколишнього середовища, а також нераціональним, бідним вітамінами, мінералами та іншими факторами харчуванням [4–8]. Щорічно на 15–30% збільшується кількість хворих, що страждають на патологію гепатобіліарної системи [9].

Як відомо, гепатоцити є самими вразливими з усіх клітин печінки. Алкоголь, вірус або будь-який цитотоксичний агент спричинює їх загибель, внаслідок чого розростаються колонії фібробластів, що призводить до жирової інфільтрації й зростання фіброзної тканини. Тяжкою формою печінкової патології є цироз, характерною особливістю якого є масова загибель гепатоцитів та заміщення їх фіброзною з'єднувальною тканиною [10]. Оскільки печінка задіяна в багатьох процесах життєдіяльності організму, її ураження спричинює серйозні порушення метаболізму, детоксикації, антимікробного та імунного захисту. Тому терапія захворювань гепатобіліарної системи є одним з актуальніших завдань сучасної медицини.

Відомо багато препаратів, які належать до різних фармакологічних груп, що виявляють окремі властивості патогенетичного напряму для лікування патології гепатобіліарної системи та їх використовують для захисту печінки, відновлювання, нормалізації її основних функцій. Виходячи з вищезазначеного, **метою** дослідження стало здійснення аналізу українського фармацевтичного ринку гепатопротекторних препаратів. Дослідження спрямовано на поглиблений аналіз номенклатури гепатопротекторних засобів з метою визначення доцільності розроблення нових гепатозахисних препаратів на основі природних субстанцій.

Матеріали та методи дослідження

Використовуючи інформаційні ресурси, оглядовим та системно-аналитичним методом здійснено маркетингове дослідження ринку сучасних гепатопротекторів, що зареєстровані в Україні.

Результати дослідження та обговорення

Асортимент гепатопротекторів, які представлені на фармацевтичному ринку України, наведено в таблиці за класифікацією АТС [11, 12].

© Колектив авторів, 2014

Таблиця

Гепатопротектрорні препарати на фармацевтичному ринку України

№ з/п	Торгова назва препарату	Виробник, країна	Лікарська форма випуску	Код АТС
1	2	3	4	5
1	Глутаргін	ТОВ «Фармацевтична компанія "Здоров'я"», Україна	Розчин д/ін.	A05B A 01
			Конц. д/п інф. розчину	
			Таблетки	
2	Глутаргін Алкоклін		Таблетки	
			Пор. д/оральн. р-ну	
3	Сілісем	ВАТ «Лубнифарм», Україна	Гранули	A05B A03
4	Дарсіл	ЗАТ «Фармацевтична фірма "Дарниця"», Україна	Таблетки	
5	Карсіл	АТ «Софарма», Болгарія	Таблетки	
6	Карсіл форте		Капсули	
7	Силімарин сандоз	Салютас Фарма ГмбХ, Німеччина,	Капсули	
8	Гепарсил	ТОВ «Стиролбіофарм», Україна	Капсули	
9	Силібор 35	ТОВ «Фармацевтична компанія "Здоров'я"», ТОВ «Фармекс Груп», Україна	Таблетки	
10	Силібор макс		Капсули	
11	Силібор форте		Капсули	
12	Силімарол	Познанський Завод Лікарських Трав «Гербаполь» А.Т., Польща	Драже	
13	Легалон 70	Мадаус ГмбХ, Німеччина	Капсули	
14	Легалон 140		Капсули	
15	Легалон SIL		Порошок д/п р-ну д/інф.	
16	Орнітокс	ІксЕль Лабораторіес Пвт Лімітед, Індія ЕфДіСі Лімітед, Індія Віндлас Хелскере Пвт. Лтд, Індія	Гранули д/п розчину д/перорального застосування	A05B A06
17	Гепа-мерц	Мерц Фарма ГмбХ і Ко. КГаА, Німеччина	Концентрат для інфузійного розчину	
			Гранулят	
18	Урсомакс	ТОВ «Фармекс Груп», Україна	Таблетки	A05A A02
19	Урсолів	Мега Лайфсайенсіз Лтд, Таїланд	Капсули	
20.	Урсофальк	Др. Фальк Фарма ГмбХ, Німеччина	Суспензія д/перорального застосування	
			Капсули	
			Таблетки	
21	Холудексан	Сігма Фармасьютікал Індастріз, Єгипет	Капсули	
22	Укрлів	ТОВ «Кусум фарм», Україна	Таблетки	
			Суспензія оральна	
23	Урсодекс	Сан Фармасьютикал Індастріз Лтд., Індія	Таблетки	
24	Урсоност	Франсіа Фармасьютісі Індастріа Фармако Байолоджіка С.Р.Л., Італія	Капсули	
25	Урсосан	ПРО. МЕД. ЦС Прага а.т., Чеська Республіка	Капсули	
26	Урсолізин	Мітім С.р.л., Італія	Капсули	
27	Урсохол	ЗАТ «Фармацевтична фірма "Дарниця"», Україна	Капсули	
28	ПМС-Урсодіол	Фармасайнс Інк., Канада	Таблетки	

Продовження табл.

1	2	3	4	5
29	Цитраргінін	Лафаль Індастріз, Франція	Розчин д/перорального застосування	A05B A50
30	Біциклол	Бейджінг Юніон Фармасьютікал Фекторі, Китай	Таблетки	
31	Апкосул	Аджанта Фарма Лімітед, Індія	Капсули	
32	Лівенціалє форте	Белко фарма, Індія	Капсули	
33	Лівенціалє		Розчин д/ін.	
34	Ліолів	ПАТ «Фармстандарт-біолік», Україна	Порошок ліофілізований д/п р-ну д/ін.	
35	Фосіоліп	Джельтек Пвт. Лтд., Індія	Капсули	
36	Розторопші плоди	ПАТ «Фітофарм», ТОВ «Панацея», Україна	Плоди	
37	Ліволін форте	Мега Лайфсайенсіз Лтд, Таїланд	Капсули	
38	Енерлів	Берлін-хемі, Німеччина	Капсули	
39	Фосфоглів	ВАТ «Фармстандарт-Лексредства», Російська Федерація	Капсули	
40	Гепафорте	Босналек д.д., Боснія і Герцеговина	Капсули	
41	Антраль	ПАТ «Фармак», Україна	Таблетки	
42	Далмаксін	АТ «Лекхім-Харків», Україна	Супозиторії	
43	Лецитин	Фарметікс Інк., Канада	Капсули	
44	Глутарсол	ДП «Черкаси-фарма», Україна	Розчин для інфузій	
45	Есслівер форте	Наброс Фарма Пвт. Лтд., Індія	розчин д/ін.	
46	Ессенціалє Н	АТ «Галичфарм», Україна	Розчин д/ін'єкцій	
47	Ліволакт	ТОВ «НВП "Аріанда"», Україна	Капсули	
48	Фосфоглів	ВАТ «Фармстандарт-Уфа ВІТА», Російська Федерація	Ліофілізат д/ приготування розчину для в/в ін.	
49	Пролів	Плетхіко Фармасьютікалз Лімітед, Індія	Капсули	
50	Лесфаль	ВАТ «Фармак», Україна	Розчин д/ін.	
51	Ербісол	ТОВ «Ербіс», Україна	Розчин д/ін.	
52	Левасил	Мікро Лабс Лімітед, Індія	Капсули	A05B A53
53	Гепабене	Меркле ГмбХ, Німеччина	Капсули	
54	Симепар	Мефа ЛЛС, Швейцарія	Капсули	
55	Юнілів	Юніфарм, Інк., США	Таблетки	
56	Хофітол	Лабораторії Роза-Фітофарма, Франція	Розчин оральний	A05A X10
			Таблетки	
57	Артишока екстракт-здоров'я	ТОВ «Фармацевтична компанія "Здоров'я"», Україна	Капсули	
58	Артишок-астрафарм	ТОВ «Астафарм», Україна	Капсули	
59	Гепар-пос	Урсафарм Арцнаймittель ГмбХ, Німеччина	Капсули	

Продовження табл.

1	2	3	4	5
60	Артишок сандоз	Салютас Фарма ГмбХ, Німеччина	Таблетки	A05A X10
61	Артіхол	ПАТ «Київський вітамінний завод», Україна	Таблетки	
62	Цинарікс	Фармацеутіше фабрік Монтавіт ГмбХ, Австрія	Таблетки	
			Розчин оральний	
63	Гепацинар	Фітофарм Кленка С. А., Польща	Капсули	
64	Гепафітол	Сентрал Фармасьютикал Джоїнт Сток Компані № 25, В'єтнам	Таблетки	
65	Бонжигар	Хербіон Пакистан Прайвет Лімітед, Пакистан	Капсули	
			Гранули	
			Сироп	
66	ПМ сірін	Табко Пті Лтд, Австралія	Таблетки	

Як свідчить інформація, наведена в таблиці, серед зазначених гепатопротекторів 23 препарата виготовлено вітчизняними виробниками (34,85%), а 43 – зарубіжними (65,15%).

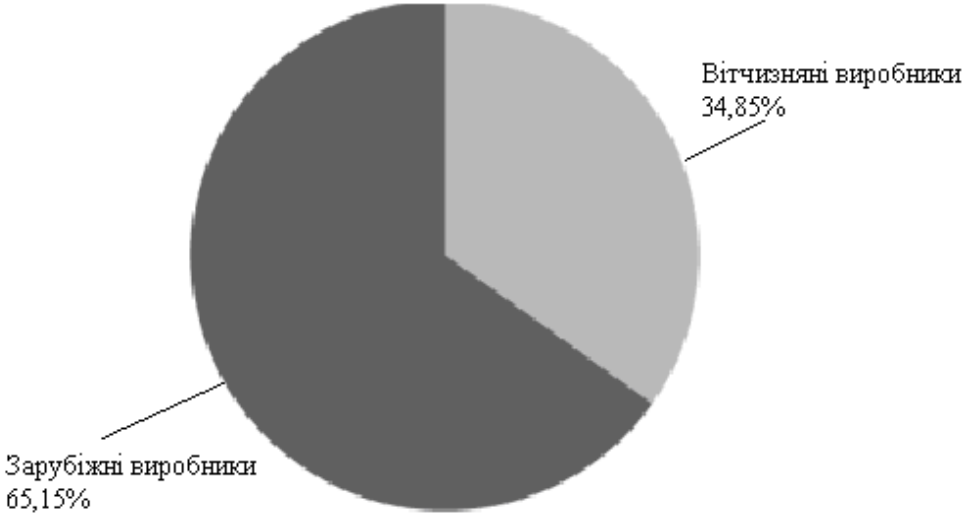

Рис. 1. **Структура гепатопротекторних препаратів на ринку України**

Важливою характеристикою, за якою досліджували фармацевтичний ринок гепатопротекторів, є належність їх до певних фармакотерапевтичних груп. Згідно з цією класифікацією, препарати можна поділити на 7 груп: препарати аргініну глутамату; урсодезоксихолевої кислоти; силімарина; орнітину оксоглурату; силімарина у комбінації; різні препарати, які застосовують за біліарної патології; різні препарати, які використовують за захворювань печінки, ліпотропні сполуки. Кількісне співвідношення гепатозахисних препаратів за фармакологічною дією наведено на рис. 2.

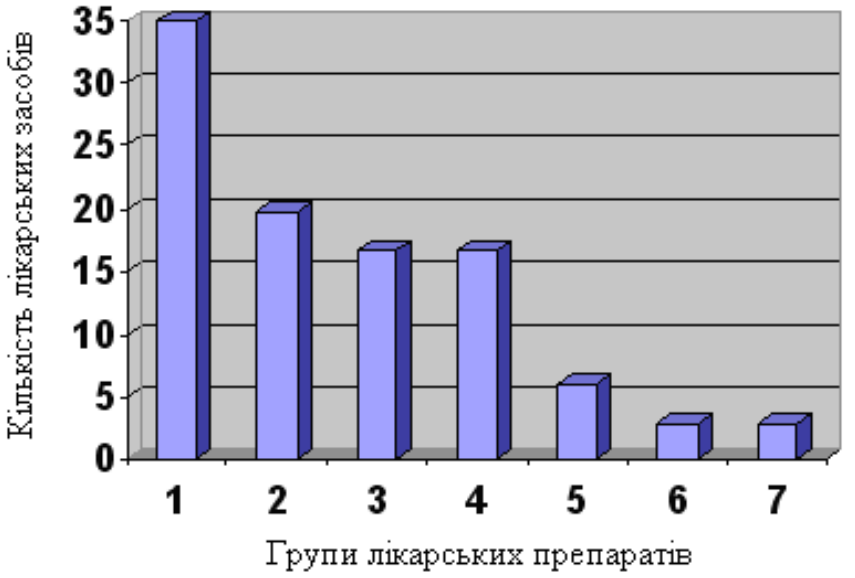

1 – різні препарати, що використовують за захворювань печінки, ліпотропні сполуки; 2 – похідні силімарина; 3 – похідні урсодезоксихолевої кислоти; 4 – різні препарати, які застосовують за біліарної патології; 5 – силімарин у комбінації; 6 – похідні аргініну глутамату; 7 – похідні орнітину оксоглурату

Рис. 2. **Аналіз фармакологічних груп гепатопротекторів**

Виявлено, що виробництво гепатопротекторів здійснюється 17 вітчизняними виробниками, серед яких провідними є ВАТ «Фармак», ТОВ «Фармацевтична компанія "Здоров'я"», ЗАТ «Фармацевтична фірма "Дарниця"», АТ «Галичфарм».

Закордонні лікарські засоби, що виявляють гепатопротекторну дію, виготовлюють 43 виробника, серед яких значну частку займають фармацевтичні підприємства Індії (24,44%) та Німеччини (22,22%), по 4,44% – Болгарії, Польщі, Росії, Франції, Італії, Канади та Таїланду. Відсоткова частка поставок цих препаратів із Швейцарії, США, Чехії, Австрії, Пакистану, Єгипту, Китаю, Австралії, В'єтнаму та Боснії і Герцеговини дорівнює 2,22% від загальної кількості закордонних препаратів.

Більшу частину всіх гепатопротекторів становлять препарати природного походження (68,2%). З них 31 (68,89%) виготовлено зарубіжними виробниками, 14 (31,11%) – вітчизняними.

Гепатопротектори природного походження виробляють 13 вітчизняних виробників, 12 постачають на ринок по 1 найменуванню (по 2,22%), ТОВ «Фармацевтична компанія "Здоров'я"» – 2 найменування (4,44%).

Імпортні природні гепатозахисні препарати на фармацевтичному ринку України представляють 15 країн, з яких значну частину займають лікарські засоби з Німеччини (17,77%), на другому місті – Індія (15,55%), потім Польща (4,44%), Болгарія (4,44%), Росія (4,44%) та ще 10 країн з часткою 2,22% кожна від загальної кількості найменувань.

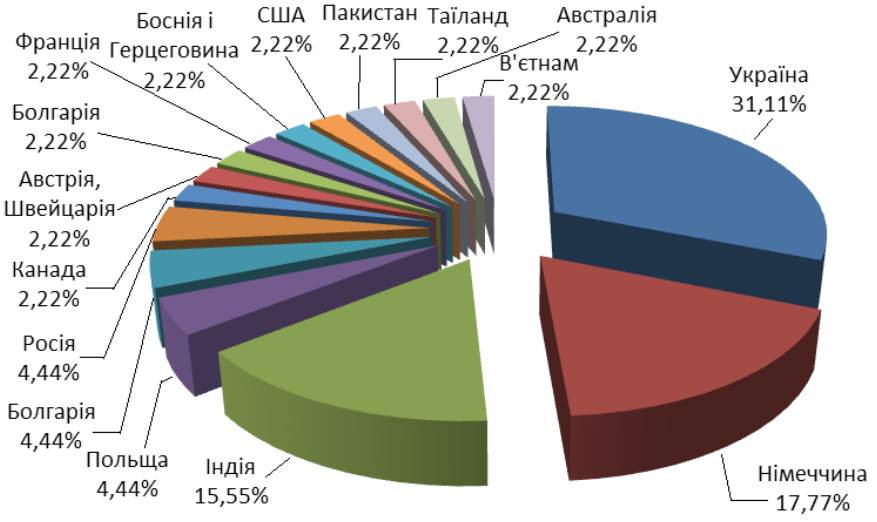

Рис. 3. **Структура ринку гепатопротекторів природного походження по країнам-виробникам**

В и с н о в о к

Проаналізовано вітчизняний ринок гепатопротекторних препаратів, виокремлена група гепатопротекторів природного походження. Аналіз препаратів проведено за такими характеристиками: країна-виробник, фірма- виробник та фармакологічна група. Встановлено, що лідером виробництва препаратів цієї групи, зареєстрованих в Україні, є закордонні фармацевтичні виробники, які постачають 65,15% гапатопротекторів, на долю вітчизняних препаратів припадає лише 34,85%. Також доведено, що більшу частину усіх гепатопротекторів (68,2%) становлять препарати природного походження, із яких 68,89% виготовлено зарубіжними виробниками, 31,11% – вітчизняними.

Враховуючи досліджену структуру фармацевтичного ринку гепатопротекторів актуальним є створення препаратів на основі безпечної рослинної сировини, які здатні забезпечувати швидкий терапевтичний ефект під час профілактики та лікування захворювань гепатобіліарної системи.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. *Ивашкин В. Т.* Болезни печени и желчевыводящих путей: Рук. для врачей. – М.: Издат. дом «М-Вести», 2005. – 536 с.

2. *Ильченко А. А.* Заболевания желчного пузыря и желчных путей. – М.: «Анахарсис», 2006. – 448 с.

3. *Дубосарская Ю. А.* Диагностика и лечение заболеваний гепатобилиарной системы в практике гинеколога // Мед. аспекты здоровья женщины. – 2008. – № 7–8 (17).

4. *Збровский А. Б., Тюренков И. Н., Белоусов Ю. Б.* Неблагоприятные побочные эффекты лекарственных средств. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2008. – 656 с.

5. *Кушнир И. Э.* Лекарственные поражения печени // Мистецтво лікування. – 2006. – № 8 (34). – С. 43–47.

6. *Полунина Т. Е., Маев И. В.* Лекарственные поражения печени // Гастроэнтерология. – 2011. – № 2. – С. 54.

7. *Kaplowitz N.* Drug-Induced Liver Injury // Clin. Infect. Dis. – 2004. – V. 38, N 2. – P. S44–S48.

8. *Chang C. Y., Schiano T. D.* // Aliment. Pharmacol. Ther. – 2007. – V. 25, N 10. – P. 1135–1151.

9. *Чернов Ю. Н. Бузлама А. В., Дронова Ю. М.* Полифенольные соединения: структура, свойства и прикладные аспекты применения // Фарматека. – 2004. – № 8. – С. 43–48.

10. *Громова О. А., Трошин И. Ю., Юргель И. С. и др.* Механизмы действия и клиническая эффективность комбинированного гепатопротекторного препарата Прогепар // Трудный пациент. – 2009. – № 12. – С. 78–82.

11. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://drlz.riev.ua/

12. Компендиум 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://compendium.com.ua/

Надійшла до редакції 25. 04. 2014.

А. В. Глущенко, В. А. Георгиянц, Ю. Г. Валигура
Национальный фармацевтический университет, г. Харьков

АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО РЫНКА СОВРЕМЕННЫХ ГЕПАТОПРОТЕКТОРНЫХ ПРЕПАРАТОВ

Ключевые слова: гепатопротекторы, анализ рынка, гепатобиллиарная система

А Н Н О Т А Ц И Я

Болезни печени и желчевыводящих путей являются широко распространенной патологией, которая занимает важное место в структуре заболеваемости и смертности населения. Поэтому терапия заболеваний гепатобиллиарной системы является одной из актуальнейших задач современной медицины.

Системно-аналитическим методом с использованием информационных ресурсов были проведены маркетинговые исследования фармацевтического рынка современных гепатопротекторов, зарегистрированных в Украине. Исследования проведены по следующим характеристикам: страна-производитель, фирма-производитель и фармакологическая группа.

Доказано, что лидерами производства препаратов этой группы являются зарубежные фармацевтические производители – 65,15%, на долю отечественных производителей приходится 34,85% препаратов. Установлено, что большая часть гепатопротекторов (68,2%) представлена препаратами природного происхождения, из которых 68,89% изготовлены зарубежными производителями, 31,11% – отечественными.

Проведенный структурный анализ фармацевтического рынка гепатопротекторов доказывает целесообразность создания отечественных гепатозащитных фитопрепаратов для лечения и профилактики заболеваний гепатобиллиарной системы.

A. V. Glushchenko, V. A. Georgiyants, Y. G. Valigura
National University of Pharmacy, Kharkiv

THE ANALYTICAL REVIEW OF PHARMACEUTICAL MARKET OF THE MODERN HEPATOPROTECTIVE DRUGS

Key words: hepatoprotective drugs, analysis of market, hepatobiliar system

A B S T R A C T

Diseases of liver and bile passages are wide-spread pathology that has important place in the structure of morbidity and mortality of population. Therefore the therapy of diseases of the hepatobiliar system is one of the most actual problems of modern medicine.

Marketing research of the modern hepatoprotective drugs which were registered in Ukraine has been carried out using information resources by system-analytical method. The marketing analysis has been carried out by follow characteristics: country-producer, companies-producer and pharmacological group.

It has been established, that 65.15% of foreign pharmaceutical manufactures are leaders among the manufactures of this group of preparations, the part of Ukrainian preparations is 34.85%. The biggest part of all hepatoprotective drugs are the herbal hepatoprotective drugs (68.2%). 68.89% of preparations among them have been produced by foreign manufactures, and 31.11% by home manufactures.

The structure analysis of pharmaceutical market of hepatoprotective drugs has been motivated that creation of new Ukrainian phytopreparations for preventive maintenance and treatments of diseases of the hepatobiliar system are advisable.

Електронна адреса для листування з авторами: alla_glush@mail.ru